

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันการศึกษามีบทบาทที่สำคัญยิ่งสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา และการที่จะบรรลุผลสำเร็จตามแผนพัฒนาของประเทศได้จำเป็นต้องให้การศึกษากับประชาชนอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ ดังนั้นผู้ที่จะมีบทบาทสำคัญที่สุดในวงการศึกษาก็คือครู

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลปัจจุบันก็ทรงตระหนักถึงความสำคัญของครูที่มีต่อการศึกษาและต่อประเทศชาติดังปรากฏในพระราชดำรัสครั้งหนึ่งว่า

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชีวิต เป็นรากฐานสำหรับช่วยให้บุคคลสามารถก้าวไปถึงความสำเร็จ ความสุข ความเจริญรุ่งเรือง ทั้งของตนและของส่วนรวม ผู้ที่เป็นครูต้องถือเป็นหน้าที่อันดับแรกที่จะต้องให้การศึกษาคือสั่งสอนอบรมอนุชนให้ใฝ่คุณแท้จริง ทั้งในด้านวิชาความรู้ ทั้งในด้านจิตใจ และความประพฤติ ทั้งต้องมีความงามที่แต่ละคนกำลังทำอยู่นี้คือ ความเป็นความตายของประเทศ เพราะอนุชนที่มีความรู้ มีความดีเท่านั้นที่จะรักษาชาติบ้านเมืองไว้ได้¹

¹ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, "พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียนโรงเรียนราษฎร สอนศาสนาอิสลามภาคใต้ วันจันทร์ที่ 21 กุมภาพันธ์, 2515" ใน ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2514 - เดือนพฤศจิกายน 2515 (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชเลขาธิการกับภาพยนตร์ส่วนพระองค์, 2516), หน้า 93 - 94.

พระราชดำรัสที่อันเชิญมาดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของครูที่มีต่อ
ความเจริญและความมั่นคงของประเทศ ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสัง
คมแห่งชาติระยะที่ 4 (2520-2524) แนวนโยบายการจัดการศึกษาหลักอยู่ที่แผนการ
ศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้ระบุไว้ว่า

รัฐเป็นผู้จัดการฝึกหัดครูทุกระดับ และพึงดำเนินการผลิตครู เพื่อให้สถานศึกษา
ต่าง ๆ มีครูผู้สามารถให้การศึกษาคิดผลสมบูรณ์ สมความมุ่งหมายตามแผนการ
ศึกษาแห่งชาติ รัฐพึงใช้มาตรการพิเศษคัดเลือกบุคคลที่จะเข้าศึกษาคำแนะนำ
ฝึกหัดครู ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลที่มีสติปัญญา มีความเหมาะสมและมีความสามารถ
ที่จะเป็นครู¹

การที่จะบรรลุผลสำเร็จตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติได้นั้นจะ
ต้องอาศัยกำลังคน และระบบการศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพในทุกระบบการศึกษา โดย
เฉพาะอย่างยิ่งระบบการฝึกหัดครูจะคงให้ความสำคัญเป็นพิเศษ²

กรมการฝึกหัดครู เป็นหน่วยงานที่ผลิตครูมากที่สุด เนื่องจากมีวิทยาลัยครูถึง
36 แห่ง กระจายอยู่ทั่วประเทศ และมีวิทยาลัยครู 23 แห่งที่เปิดสอนวิชาเอกพลศึกษา
ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) หลักสูตร 2 ปี ซึ่งตามเป้า

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

¹ สุรินทร์ สรศิริ, "หลักการศึกษิตตามหลักสูตรวิชาชุดครูมัธยม 2522",
นิตกรร (มิถุนายน 2523) : 37 - 46.

² สุมาลี วิไลรัตน์, "ปัญหาในการดำเนินการสอนตามโปรแกรมการสอนสังคม
ศึกษาระดับปริญญาตรีในวิทยาลัยครู" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 1.

หมายเหตุการพัฒนาการศึกษาฝึกหัดครูนั้น จะเพิ่มปริมาณการผลิตครูในระดับประกาศนียบัตร
 วิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) และในระดับปริญญาตรี (กม.) ให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อ
 ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และเป็นการเน้นถึงการเพิ่มประสิทธิภาพและ
 คุณภาพของการผลิตครูในสถาบันฝึกหัดครูด้วย ¹

วิชาพลศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งในการจัดการศึกษาของชาติ ซึ่ง
 กำหนดไว้ในแผนการศึกษาของชาติตลอดมา สำหรับแผนการศึกษาชาติ 2520 ที่ใช้ใน
 ปัจจุบันนี้ ได้ระบุไว้ว่า รัฐพึงจัดการพลศึกษาในทุกระดับการศึกษาและพึงจัดให้แก่ประ
 ชาชนทั่วไปด้วยเพื่อเสริมสร้างและก่อให้เกิดความสำนึกในคุณค่าของการกีฬา สุขภาพ
 อารมณ์และกิจกรรมการพักผ่อน² ดังนั้นการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนนั้น
 เป็นสิ่งจำเป็นที่โรงเรียนต้องจัดให้มีการเรียนการสอนขึ้นอย่างทัดเทียมกับการเรียนการ
 สอนของวิชาอื่น ๆ

สิ่งที่จะช่วยให้วิชาพลศึกษาบรรลุถึงความมุ่งหมายดังกล่าวคือครูพลศึกษา ดังนั้น
 ครูพลศึกษาที่ดีจึงควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและมีประสิทธิภาพในการสอนได้
 เป็นอย่างดี

โรเบิร์ต คับชิลว ริชชี (Robert W. Richey) ได้กล่าวถึงการสอน
 ว่า การสอนเป็นศิลปะที่ยากที่สุดในกระบวนการศิลปทั้งหมด เป็นศาสตร์ที่ลึกซึ้งกว่าศาสตร์ทั้ง
 หลาย ผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในวิชาการมีความรู้เกี่ยวกับตัวผู้เรียน รู้กระบวนการ

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการฝึกหัดครู, นโยบายและการจัดการฝึกหัดครู
ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 4 (2520 - 2524), หน้า 6 - 7.

² กระทรวงศึกษาธิการ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520
 (กรุงเทพมหานคร: กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2520),
 หน้า 15.

สอน อุปกรณ์และสภาพการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้¹

ดังนั้นครูจะต้องเตรียมตัวในการสอนให้พร้อมตั้งแต่อยู่ในสถาบันฝึกหัดครู ในหลักสูตรของกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการกำหนดว่า ผู้ที่จะจบหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาคงผ่านการฝึกสอนเพื่อที่จะไต่ทราบแนวทางและสามารถที่จะนำหลักการวิธีการ ตลอดจนกลวิธีต่าง ๆ ในการเรียนการสอนไปใช้ปฏิบัติในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ² ฉะนั้นการฝึกสอนจึงมีจุดมุ่งหมายเบื้องต้นก็เพื่อให้ผลิตไต่ทดลองนำทฤษฎีทางวิชาการศึกษาและความรู้ความเข้าใจทางวิชาการมาใช้สอนนักเรียนให้ไต่ผลดี³

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การฝึกสอนเป็นหัวใจสำคัญของการฝึกหัดครู และเป็นงานที่มีปัญหามากมายหลายประการ ดังผลการวิจัยโครงการพัฒนาเครื่องมือ และวิธีการประเมินผลและปรับปรุงการฝึกสอนระดับประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร และการสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า

1. ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ครูไม่นิยมใช้อุปกรณ์การสอน การใช้แหล่งวิชาในห้องเรียนไม่มากนักเท่าที่ควร ครูมีความสนใจในการปรับปรุงการสอนค่อนข้างน้อย
2. ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน คือ ความไม่สนใจในการเรียน ครูยังไม่มี ความชำนาญในการสอนเป็นรายบุคคล

¹Robert W. Richey, Planning for Teaching, (New York: McGraw -Hill Book Company Inc, 1958), p. 52.

²กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พหุศักราช 2508 (พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2508), หน้า 54.

³จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะกรรศาสตร์, ประสบการณ์วิชาชีพ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 7.

3. ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครู ซึ่งมีหลักสูตรวิชาชีพที่เตรียมให้ออกไปเป็นครูที่มีสมรรถภาพสูงกว่าการที่ครูในโรงเรียนประถมศึกษา ยังมีสภาพปัญหาข้างต้น ก็เป็นการสะท้อนถึงปัญหาคุณภาพการสอนหลักสูตรวิชาชีพครูทุกระดับ¹

ดังนั้นในการเตรียมตัวนักศึกษาครูให้ไต่ผล ควรจะได้อธิบายปัญหาของนักศึกษาฝึกสอน ทั้งก่อนและในระหว่างทำการฝึกสอน เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอในระหว่างการฝึกสอนของนักศึกษาจะช่วยให้ส่งเสริมงานฝึกสอนของนักศึกษาครูให้พัฒนาขึ้น หากว่าได้ผลการแนะแนวที่เหมาะสมจากอาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือในระหว่างการฝึกสอน ดังนั้นการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการสอนของนักศึกษาฝึกสอนวิชาพลศึกษา จะทำให้ได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการสอน เพื่อนำไปปรับปรุง โครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครูต่าง ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการสอนของนักศึกษาฝึกสอนวิชาพลศึกษา อาจารย์นิเทศก์และ อาจารย์ที่เลี้ยงในโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการช่วยเหลือของนักศึกษาฝึกสอนวิชาพลศึกษา อาจารย์นิเทศก์ และ อาจารย์ที่เลี้ยง
3. เพื่อหาข้อเสนอแนะ ข้อสรุปสำหรับปรับปรุงหลักสูตร และโครงการฝึกสอนวิชาพลศึกษาของวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, คณะศึกษาศาสตร์, ภาควิชาหลักสูตรและการสอน, รายงานฉบับที่ 1 : รายงานสรุปผลโครงการพัฒนาเครื่องมือและวิธีประเมินผลและปรับปรุงการฝึกสอนระดับประถมศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานการปรับปรุงคุณภาพการผลิตครูประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2521), หน้า 27-28.

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาปัญหาการสอนของนักศึกษาฝึกสอนวิชาพลศึกษาของวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น โดยใช้ความคิดเห็นของบุคคล 3 กลุ่มคือ

1. อาจารย์นิเทศก์ที่ทำกรนิเทศการฝึกสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนฝึกสอนที่นักศึกษาฝึกสอนวิชาพลศึกษาทำการสอนอยู่
2. อาจารย์พี่เลี้ยงในโรงเรียนที่นักศึกษาฝึกสอนทำการสอน
3. นักศึกษาฝึกสอนวิชาพลศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) ปีการศึกษา 2523

ข้อตกลงเบื้องต้น

คำตอบในแบบสอบถามของประชากรทั้ง 3 กลุ่ม เป็นคำตอบที่ตอบตามสภาพเป็นจริง และเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัยครั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากข้อมูลที่ได้จากนักศึกษาฝึกสอนของวิทยาลัยครูที่ส่งนักศึกษาไปฝึกสอนในช่วงเวลา และสภาพการณ์ที่แตกต่างกัน อันอาจทำให้การตอบแบบสอบถามแตกต่างกันบ้าง แต่ไม่ให้ผลการวิจัยเสียไป

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

วิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง

กลุ่มวิทยาลัยครู สังกัดกรมการฝึกหัดครูที่เปิดสอนวิชาเอกพลศึกษา
ในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง)
หลักสูตร 2 ปี ได้แก่ วิทยาลัยครูสกลนคร วิทยาลัยครูอุบลราช-
ธานี วิทยาลัยครูมหาสารคาม วิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยา-
ลัยครูบุรีรัมย์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ และวิทยาลัยครู เลย

การฝึกสอน หมายถึง

ประสบการณ์ภาคปฏิบัติที่ทางวิทยาลัยครูกำหนดให้ออกฝึกในโรง-
เรียนฝึกสอน เพื่อให้นักศึกษาปฏิบัติกรงานทุกอย่างในหน้าที่ของ
ครูพลศึกษาภายใต้การนิเทศ ของอาจารย์นิเทศก์การฝึกสอนรวม
กับอาจารย์พี่เลี้ยง

อาจารย์นิเทศก์ หมายถึง

อาจารย์วิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับการแต่งตั้ง
ให้ทำหน้าที่นิเทศ การสอนของนักศึกษาฝึกสอน

นักศึกษาฝึกสอน หมายถึง

นักเรียนฝึกหัดครูของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือระดับ
ชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) ชั้นปีที่ 2
ซึ่งออกฝึกสอนวิชาพลศึกษาของปีการศึกษา 2523

อาจารย์พี่เลี้ยง หมายถึง

ครู-อาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนฝึกสอนซึ่งจะนิเทศ
การสอนวิชาพลศึกษาของนักศึกษาฝึกสอนที่อยู่ในความรับผิดชอบ
ของตนตลอดระยะเวลาที่ฝึกสอนอยู่ในโรงเรียนฝึกสอนนั้น ๆ

โรงเรียนฝึกสอน หมายถึง

โรงเรียนที่รับนักศึกษาฝึกสอนจากวิทยาลัยครูในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือระดับประกาศนียบัตรวิชาการ
ศึกษาระดับสูง (ป.กศ.สูง) ให้ไปฝึกสอนในโรงเรียน
ของปีการศึกษา 2523

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในการฝึกสอนวิชาพลศึกษา
2. ทำให้ทราบถึงความต้องการความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ของอาจารย์
นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนอันจะช่วยปรับปรุงการสอนให้บรรลุผล
ยิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยงที่จะนำผลวิจัย
ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขหลักการ และวิธีปฏิบัติงานด้านนี้
4. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนฝึกสอนที่จะได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์
ลักษณะงาน วิธีการ ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่โรงเรียนฝึกสอนประสบ
5. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาฝึกสอนวิชาพลศึกษารุ่นต่อไปที่จะใช้เป็น
แนวทางในการปรับปรุงตนเองทั้งด้านวิชาการ บุคคลิกภาพ เพื่อทำให้การฝึกสอน
วิชาพลศึกษามีประสิทธิภาพและมีผลดีขึ้น เป็นการเตรียมตัวเป็นครูที่ดี